

Robert Koteles. Hyperstar și alte semne

Ileana Pintilie

Încă din perioada lui de debut, cu mai bine de un deceniu în urma, Robert Koteles a început să lucreze compoziții abstracte utilizând un semn grafic distinctiv, și anume un fundal alcătuit dintr-o structură de rețele de linii. Aceste rețele devin pentru el un fel de suport vizual continuu, o vibrație optică ce perpetuează o stare tensională. Tânărul artist a lucrat și a expus o vreme astfel de desene de rețele în sine, ca niște studii de pur exercițiu de concentrare; ele ne aminteau tuturor de Bertalan, dar influența exercitată de acesta pare să fi fost doar o asimilare inconștientă a unor date stilistice, utilizate în mod diferit, cu un nou conținut.

Structurile abstracte create de Koteles au devenit cu timpul purtătoare de semne multiple și din ce în ce mai complexe. Realizate cu mâna liberă, cu linii tremurânde, aceste structuri s-au îmbogățit cu forme stelate, desenate precis și impunându-se prin perfecțiunea lor, în contrast evident datorită muchiilor și colțurilor tăioase. Suprapuse peste "plasele" de linii, stelele fuzionează cu acestea creând o nouă expresivitate.

În această ecuație contrastantă, generată de opoziția formelor și a structurilor geometrice, artistul a introdus ulterior culoarea, ca un semn aducând cu sine palpitarea vieții și a senzualității (senzorialității). În plus, culoarea este tratată gestual, ca o amprentă personală a creatorului, definită prin tușe libere sau pur și simplu pete, lăsând deschisă calea oricărei interpretări.

Jocul contrastant dintre formă, reprezentând rigoarea rațională, și culoare, simbolizând viața și "căldura" trăirilor umane, alcătuiește miza expresivității sale plastice. Pe acest joc al elementelor fundamentale se construiește întreaga sa reprezentare vizuală, care nu mai are nevoie, în acest caz, de reprezentări figurative.

Absența figurației nu atrage după sine o sărăcire a conținutului semantic al lucrărilor, ci este compensată, în mod ingenios, de noua încărcătură semantică proiectată asupra limbajului plastic, reprezentat de formă și culoare în principal, ca de niște actanți, deveniți, printr-un joc subtil al influențelor perceptive, adevărate "personaje", purtătoare, dacă nu a unei narațiuni, cel puțin a unor trăsături umane recunoscute. Petele de culoare, intensitatea roșului, fac ca aceste elemente de limbaj plastic, culoarea roșie de exemplu, să fie asociate cu trăirile intense umane – pasiune, de la iubire la violență etc.

Forța expresivă a acestui limbaj, care instituie „trăiri” umane și în absența reprezentării figurii umane alcătuiește, în opinia noastră, piesa de rezistență a acestei expoziții puriste, din care sunt eliminate repetițiile, cacofoniile, limbajul redundant narativ.

Prin această epurare stilistică semnificativă, Robert Koteles se înscrie din plin în mișcarea artistică timișoreană, recunoscându-și printre precursori pe foștii membrii ai Grupului Sigma. Amintirea lui Bertalan, dar și al lui Flondor, profesorul său de atelier în anii de formare, stăruie într-un mod nou, detașat de influențele directe, ci doar ca o absorbție de elemente de gândire, generatoare de forme artistice noi. Astfel, peste decenii, întilnirile spirituale devin mai tandre, oferind o coerență mai mare unui topos artistic important.